

Posamezna številka 1 Din. mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inšeratom po dogovoru

PONEDELJSKI

SLOVENEK

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III. Telefon št. 40-01, 40-02, 40-03, 40-04 in 40-05. List izhaja vsak ponedeljek

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6. Poštni ček, račun. Ljubljana 16.650. Telefon št. 4001.

Voditelji Slovencev daje narodu vodilne smernice za volitve

Dr. Anton Korošec:

„11. decembra bomo udarili z vso močjo po opoziciji, da se bo razdrobila v drobce“

„Naša zmaga pomenja jasno določeno pot v notranji in zunanji politiki“

Ljubljana, dne 30. oktobra 1938.

Danes so se sestali polnoštevilno člani banovinskega odbora JRZ za dravsko banovino. Sejo je vodil predsednik strankine banovinske organizacije notranji minister g. dr. Anton Korošec. Obravnavali so tekoča vprašanja v zvezi z volitvami dne 11. decembra t. l. Pri tej priliki je imel g. notranji minister in predsednik ban. organizacije JRZ sledeči govor:

Naša stranka stoji danes v sredini političnega življenja v državi. Ona je najmočnejša, najbolj organizirana stranka, stranka z jasnimi programom za sedaj in za bodočnost. Nobena druga stranka ji ni v razsežnosti in moči enaka. Dravska, Dunavska, Moravska, Vardarska, Zetska, Drinska in Vrbska banovina so v njenem taboru. Napoved, kakšen bo izid volitev dne 11. decembra, zaradi tega ni težka.

Zato pa vidimo, da se vse druge stranke, strančice, frakcije in pokreti iz strahu pred prevelikim porazom zbirajo in strinjajo skupaj v eno skupino, da bi izvlekli maksimum uspehov iz volivnega boja. Komunisti, socialisti, pohorci, pofovci, nezadovoljniji in vsakovrstni odpadki iščejo in prosijo zavetja in zaščite pod streho edine kompaktnije Radičeve ali Mačkove stranke. To je konglomerat, to je mešanica, ki se razdrobi v svoje drobce, ako močno udariš po njej. In mi bomo dne 11. decembra z vso svojo močjo udarili po njej, da se bo razlotela v drobne kosce.

Ta mešanica, ki se lepi na Mačkovo stranko, nima nič skupnega ne med seboj, ne z dr. Mačkom. Naj reče kar kdo hoče, mi smo po svojem programu vendarle prvi in edini poklicani, da se sporazumemo z dr. Mačkom glede ureditve naših notranjih razmer. Mi imamo voljo za to, mi imamo moč, mi imamo tudi jasen program za to. Združena opozicija nima niti sedaj niti ne bo imela v bodoče dovolj moči, niti nima dovolj realnega in izdelanega programa za to. Kako pa se naj pofovci, pohorci, socialisti, komunisti uporabijo v enotno konstruktivno delo, tega nihče ne ve povedati. Smešno bi bilo kaj takega trditi in verovati.

Prepostavimo, četudi tega nihče ne veruje, da bi naša pisana opozicija dobila dne 11. decembra večino. Ona bi ne bila sposobna niti za trenutek, da prevzame in nosi na svojih ramenih celo državno zgradbo. To je le koalicijska za volivno borbo proti nam, ne pa koalicijska za vladanje! To bi nastale težave in zapletljaj, ki si jih noben prijatelj miru in reda v državi ne more želeti, posebno v sedanjih časih ne, ko je mednarodna situacija še vedno motna in nejasna.

In kaj bi pomenilo zunanjepolitično, ako bi, recimo, zmagal ta konglomerat? Mi bi se takoj oddaljili od sedanje zunanjepolitične linije, ki nam je ravnokar zagotovila mir na vse strani, nas obvarovala vsake vojne nevarnosti in nam ohranila celino in ugled države. Kdor se hoče podati v vojno nevarnost, naj gre s komunisti, socialisti, pofovci in pohorci, pa-

metni in trezni ljudje pa, o tem sem prepričan, bodo šli z nami, ki smo tudi zunanjepolitično prestali skušnjo z odličnim uspehom.

Alli ni tudi simptomatično za miselno zaostalost naše opozicije, da prihaja še vedno z zunanjepolitično orientacijo, ki je v zadnjih viharjih časih doživela brodolome in ki jo zapuščajo sedaj tudi njeni dosedanji poborniki?

V politiki je vedno treba gledati v bodočnost in naš narod naj v teh volitvah dobro premisli, v katero smer naj plovemo, v nevarnosti vojne ali pa v mirno sožitje narodov. To je treba enkrat glasno povedati, da ne bo zaradi bodočnosti kakšne nejasnosti.

Naša zmaga pomeni: nadaljevanje naše notranje pomirjive politike in razširjenje le-te za rešitev vseh aktualnih političnih problemov, zmaga nasprotnikov bi pomenila popolni kaos v notranjih razmerah. Nihče ne bi vedel ne kod ne kam.

Naša zmaga pomeni: prijateljstvo z vsemi narodi, osobito s sosodnjimi, ohranitev dragocenega miru; zmaga nasprotnikov bi pomenila, da krenemo na nova pota, polna nevarnosti za mir in za celo našo državo.

Naša zmaga pomeni, da vemo, kam gremo v notranji in zunanji politiki. V teh volitvah gre za tako važne in velike stvari, da se mi zdi promalenkostno, da bi se v tem trenutku bavil z različnimi Kramerji, Puclji, Petojani ali celo s Stanovniki. Vsakdo nam mora priznati, da smo celo državo in z njo tudi Slovenijo vodili k napredku, blagostanju, miru in redu. To so neprecenljivi uspehi naše notranje in zunanje politike.

Zopet se čuje, to se namreč ponavlja pri vsakih volitvah, da dr. Korošec in njegovi prijatelji prodajajo in izdajajo Slovenijo.

Vsakdo v državi, Slovenec, Hrvat in Srb vo, da dr. Korošec ljubi svojo državo in svojo Slovenijo. All ljubezen prodaja svojo zemljo? Kdo se je brigal od zedinjenja sem do danes za Slovenijo? Kdo se je brigal za univerzo? Za srednje šole, za meščanske šole, za ljudsko šole, za akademijo znanosti in umetnosti? Vsi so bili nasprotni, vsi so nam metali polena pod noge, vsi so govorili o slovenskem jeziku nasprotno ali vsaj s preziranjem. Vsega tega in marsičesa ne bi imeli, ako bi dr. Korošec in njegovi pristaši ne bili zvesti v ljubezni do svoje ožje domovine. Poglejte samo, kaj smo imeli pred dvajsetimi leti in kaj imamo danes! Vkljub nasprotovanju onih, ki sedaj

visijo na Mačkovi listi, smo dosegli velikanski napredek in mi vemo, da naše delo in naši uspehi še niso končani.

Naša vlada je trdno odločena, da bo po volitvah resno pristopila k reševanju notranjih razmer. V tem volivnem boju dajati kakšna podrobna pojasnila, za to volivna razburkanost ni prikladna. Gotovo bodo Hrvati z nami bolj zadovoljni kot s svojimi zavozniki pofovci, pohorci in komunisti.

Da mislimo na Slovence, je samo po sebi umljivo. Za bodočnost Slovencev se ni treba nič bati.

Vse razumem, kar se sedaj dogaja v početku volivne borbe. Razumem, da je večina naših nasprotnikov izgubila svoje glave in svoje programe in da se v splošni zbeganosti zateka k dr. Mačku. Samo tega ne razumem, da bo dr. Maček pod svojo streho vzel tudi komuniste. To je nekaj nezaslišanega, nekaj strašnega, ker daje s tem pobudo največjim neprijateljem družabnega reda in miru. Nevarno se je s tem strupom igrati. Toda treba je pred vsem svetom pribiti to žalostno in nevarno početje. Vsa Evropa, posebno naše sosodne države, se bore proti temu strupu, a dr. Maček ga sprejema pod svojo streho! Komunistem ni neškodljiv, kakor je n. pr. saharin, on je strup.

Da mislimo na kmeta, obrtnika in delavca, mislim, da smo to dovolj pokazali že doslej s svojimi dejanji. V ozki zvezi s temi stanovni bomo tudi v bodočnosti storili vse, kar zahteva njihova korist in njihov napredek. Prepričan sem, da bodo naše finance, ki so sedaj bile drugod angažirane zaradi nevarne zunanjepolitične situacije, kmalu dovolile, da se tudi našim uradnikom, ki tako vestno vršijo svoje dolžnosti, priteče v pomoč in izboljša njihovo težko stanje.

Trojno je potrebno za našo čim sijajnejšo zmago: da smo složni in se ne ukvarjamo z malimi osebnostnimi vprašanji, da gremo z vso vneto na delo in da ne zanemarjamo intenzivne agitacije; da gremo z navdušenjem, korajžjo in ponosom po svojo zmago!

Dr. Milan Stojadinović v Negotinu

Nosilec državne liste JRZ o 3 letih dela sedanje vlade za ozdravljenje kmeta

Dr. Mačku in zaveznikom napovedujejo trdo zimo

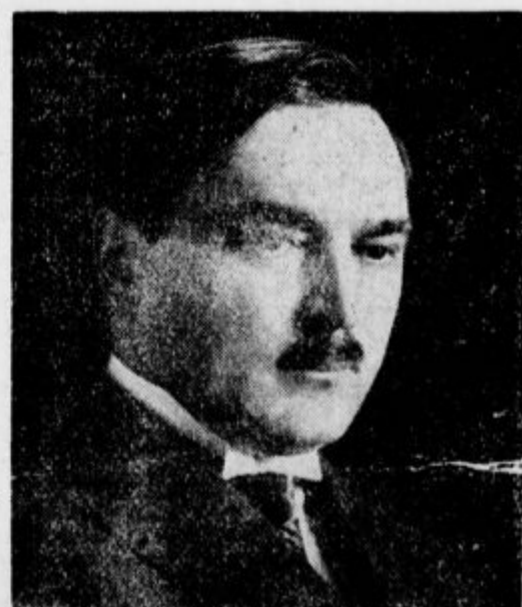
Negotin, 30. oktobra. AA. Ministrski predsednik dr. Stojadinović je imel danes na zborovanju JRZ sledeči govor, ki so ga večkrat prekinjali poslušalci z burnim pleskanjem:

Dragi bratje in prijatelji! Mnogoštevilni politični ljudje, od katerih so nekateri tudi iz vaših krajev, so bili prej na vladi ali pa so bili zelo vplivni funkcionarji, vendar je bil v času njihove popolne oblasti najtežji čas za naše gospodarstvenike in poljedelce. V vsem tem času, ko je vladala njihova vladavina, so bile stalno naložene ljudstvu vedno večje davkatve, takse in davki, od dneva do dneva pa se je manjšala cena kmetijskih proizvodov in s tem tudi kmečkim dohodkom. Nesorazmerje med kmetijskimi dohodki in kmetijskimi izdatki je bilo veliko. Kmetovalec s tem, kar je proizvajal in prinesel na trg, ni bil v stanju zadostiti niti svojim obveznim naspoti državi, niti ni mogel sebi nabaviti onega, kar je bilo njegovi hiši najpotrebnejše. Kmetijska hiša je bila brez luči, soli in mesa. Niti najboljši gospodar, niti najsiro-

jega dela in imetja mogla živeti tako, kakor naj živi človek. To je doba, ki jo označuje pri nas največja umrljivost na vasi. To je doba, ki jo označuje gospodarska beda, večja, kakor je bila med vojno. To je doba, ki je poznala najnižjo ceno kmetijskim proizvodom in največje siromaštvo vasi. Daleč znano kraljinsko vino, ki je bilo nekdanj najdražje, se je v tej dobi prodajalo ceneje kakor belgrajska voda, kljub temu pa ni bilo kupcev, kolikor pa jih je bilo, so kupovali grozdje in vino brez prave cene, za eno petino onega, kolikor more danes kmet dobiti na lico mesta. Nič boljša usoda ni bila namenjena onim kmetom, ki so proizvajali pšenico in koruzo. Žitni režim, ki je stal državo blizu 400 milijonov din, je orosil druge kraje, ta obilni milijonski dež pa ni pritekel v te kraje. Nekdanj dobro znani vašari iz teh krajev so dajali živino za vse komumente naše države. Rogata živina iz teh krajev je bila dobro ocenjena in se je dobro prodajala, vendar samo v prej omenjeni dobi ni imela nobene cene. Par volov se je prodalo za polovico tega, kar se plača danes.

Bila je nezadovoljna vas, nezadovoljno pa tudi mesto. Trgovci so prihajali in konkurz in so obtoževali za svojo nesrečo zadruge, zadruge pa so komaj životarije in obtoževale za svojo nesrečo posredovalce. Obrtniki niso imeli dela in so obtoževali tovarne, tovarne pa so po vrsti iz domačih rok prehajale v tuje roke. Vsem je bilo težko. Vsi so drug v drugem gledali sovražnike svoje usode. Začelo se je v teh krajih izsuševanje močvirja, prebivalstvo teh krajev pa je plačalo za to več kakor je vredna vsa zemlja. Hoteli so rešiti tudi vinsko krizo. Sezidali so veliko zadržno klet, ki je stala nekoliko milijonov din. V njej pa je najmanjše število vinogradnikov. In ta zadruga ne more delati, kakor ne morejo delati mlinci na potokih, ki so brez vode in nimajo naročnikov. (Klici: Sramota!)

Ta kraj je znan tudi po drugem bogastvu. Bog je obdaril vaše kraje tudi pod zemljo. Veliko rudno bogastvo je v teh krajih, toda tam, kjer se nahajajo ti rudniki, je skoro največja beda in največja sila, međa, ki jih je dobivalo ljudstvo od

tega, so bile premajhne. Kljub svojemu poljedelskemu in rudnemu bogastvu je živel ta kraj v največji bedi in nesreči.

Tako je bilo dokler nismo mi pri-

šli na upravo države. Ni bilo lahko to slabo stanje v gospodarstvu popraviti. Zakone je lahko sprejeti v par dneh, v par urah, celo v par minutah. Toda gospodarstvo preokreniti je bilo težko, ker v njegovem krvnem toku je bilo mnogo organov, ki dolgo niso bili hranjeni in so popolnoma zamrli. Takoj smo davke na kmetijsko gospodarstvo znižali od 12 na 10 odstotkov, da bi poživili gospodarstvo. Zemljarino smo zmanjšali za eno petino. In ko smo videli, da niti to ni zadostno, smo jo znižali še za eno tretjino in tako je imel poljedelec plačati za okoli 400 milijonov din manj. Dovolili smo plačilo dolžnih davkov postopno v 15 obrokih, ko smo videli da obstoja razen finančnega ministra se drug mnogo večji davkar. To pa oni, pri katerem so poljedeleci zadolženi in preza-dolženi. Sprejeli smo zakon o razdolžitvi kmetijskih dolgov in zmanjšali kmetijske dolge za polovico. Osvobodili smo jih obresti pri privatnih oduhulih, pri drugih pa smo dosegli nizke obresti po 4 in pol odstotka. Poljedelec je bil gospodarski suženj svojih dolgov. Država je prevzela na sebe vse te dolge. Ona nikdar ne bo in ne sme biti tako strahovit in brezdušen kreditor, kakršni so bili ti privatniki. Kmetijskih dolgov je bilo izbrisanih za 2 milijarde 700 milijonov din. Kmet je moral prej samo za obresti (zadolženih 7 milijard) plačevati na leto okoli ene milijarde petsto milijonov din. Danes pa z obrestmi in odplačili plačuje manj kakor 200 milijonov din. To pomeni, da je sedaj dobil kmet še eno žetev na leto brezplačno. (Navdušeni vzkliki: Živel predsednik kraljevske vlade! Živel dr. Stojadinović! Živio naša vlada! — Živio naša JRZ!)

Nas tudi to ni zadovoljilo. Z otvoritvijo novih inozemskih tržišč in z dobro notranjo gospodarsko politiko smo povzročili, da cena poljedelskim proizvodom raste neprestano. Pšenica je od 100 din poskočila na 150 din in še čez, koruza od 60 na 100 din, cena vinu se je zboljšala. Cena paru volov se je dvignila na zavidno višino, skoro v vseh poljedelskih proizvodih se je cena znatno povišala za 50 odstotkov, ponekod tudi za 100 odst. in če več. Poljedelec dobi za svojo žetev 2 do trikrat več, kakor je dobil v dobi prejšnjih režimov. Prej je veljalo pravilo: Dobra žetev, slaba cena. Mi pa smo vam dali enakomerno dobro ceno in dobro žetev. (Burno vzklikanje in odobravanje.)

Poljedelec je na ta način postal boljši konsument, mesto je oživel. Gospodarstvo je oživel, in tako se je doseglo, da ljudstvo danes manj plačuje, pa več dobiva. Bog daj, da bi na ta način korakali v nadaljnjo bodočnost, ker je vaše življenje mučno, vaše delo težko, in ste vi kmetje bili zelo zaslužni za našo državo. (Vzkliki: Živel dr. Stojadinović! Živela vlada!). Dragi bratje in prijatelji! To kar smo napravili in uredili v teh treh letih na gospodarskem polju in za našega kmeta, to zares ni samo navaden uspeh, to je prav velik uspeh, to je pravo čudo. To čudo smo izvršili mi in sem siguren, da bo naš narod znal ceniti to delo in te uspehe. (Odobravanje in vzklikanje: Bomo razumeli! Živio predsednik vlade! Živela kr. vlada itd.) Kakor smo ustvarili čudež na gospodarskem polju, se nam je posrečilo ustvariti tudi drugo čudo, kakršnega še ni bilo videti na političnem polju.

Delu moje vlade se je posrečilo, da smo pomirili tudi našega Petra Živkoviča z dr. Mačkem (burni vzkliki: Doli Živkoviči! Doli Maček!) Naše ljudstvo pravi: Kadar je huda zima, takrat Maček in miš skupaj spita. (Buren smeh.) Iz tega sporazuma med dr. Mačkom in Petrom Živkovičem sklepam, da tudi ta dva gospoda slutita zelo hudo zimo za sebe v tem letu. (Veselo st.) Priznati moram, da se ne motim, ako mislim, da se bo res z 11. decembrom začela za njih nenavadna zima, ne samo z vaše Stare Planine, temveč najhujša sibirski zima, ko se koleno in brada stikata. (Ploskanje in smeh.)

Vi Krajinci in Timočani ste pošteni in hraber narod. Vi ste potomeci našega slavnega hajduka Velja. On se je tukaj pred 100 leti rodil in boril ter junsko umrl z besedami: Glavo dam! Krajine pa ne dam! Kot Srb in kot predsednik vlade ter naše stranke priključujem, da bo ste tudi vi ostali 11. decembra vredni potomeci onih, ki so ustvarili državo in ki so iz malega belgrajskega pasaluka ustvarili veliko Jugoslavijo od Jadrana do Timoka. (Burno ploskanje je trajalo več minut.) Ostanite zvesti idealom naših junakov, ostanite zvesti nacionalni ideji, veliki in edinstveni državi. (Navdušeni vzkliki: Živio Jugoslavija!)

Našel pa se je med vami izdajalec! Obsodite ga 11. decembra in ločite se od njega, naj ostane sam, ker vas ni nikdo vprašal, ko je izdal izročilo našega velikega kralja mučenika Kralja Peter II.) in ko je pobegnil v Zagreb, da sredi vrati dr. Mačka čaka, da ga sprejme na svojo listo. (Vzkliki: Sramota! Dol z njim!) Vaš veličastni sprejem in ta sijajni danes nevidni naš shod v Negotinu me je napravil za vedno za vašega prijatelja. (Vzkliki: Živela naša vlada! Živel predsednik vlade!) Po vaših novih poslušanih se bom osebno zavzel za to, da vam bo še boljše kakor vam je danes in da se rešijo mnoga lokalna vprašanja, posebno pa vprašanje negotinske vodne zadruge, vprašanja cest, mostov, voda in železnice. V tem imenu živeli!

Govor predsednika vlade so zborovalci glasno odobraval in ploskanjem in vzkliki, ki so trajali več minut in niso ponehali niti tedaj, ko se je pojavil na govorniškem odru nov govornik.

Minister Cvetković

Po govoru predsednika vlade dr. Stojadinovića, je dobil besedo minister za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković, ki je govoril:

»Navdušenje, s katerim ste poslušali besede predsednika kr. vlade in šefa naše stranke, nam zadostno dokazuje udanost, s katerim Krajina pristopa k pokretu, katerega nosi dr. Stojadinović. To navdušenje kaže, da imamo v tem kraju sijajno, zavestno in odlično organizacijo. To nam dokazuje, da bo borba, ki nas čaka, ostra, pa tudi sigurna. Šef naše stranke dr. Stojadinović je pravkar rekel: Jaz bom pomagal vašemu poslancu, da bodo interesi tega kraja prišli popolnoma do izražaja. Jaz pa dodajem: Naš poslanec to je dr. Stojadinović. Krajina gleda nanj, ima vero vanj in veruje, da se bodo uresničili vsi opravičeni interesi tega kraja. On je poslanec Krajine, in oni, ki bodo glasovali za poslanskega kandidata JRZ v bodočih volitvah, bodo glasovali za dr. Stojadinovića. S tem bodo glasovali za boljše dni, glasovali bodo za ono, kar je najglavneje, glasovali bodo za boljše življenje.«

Belgrad, 30. oktobra, m. Na današnjem običnem zboru Združenja jugoslovanskih dramskih avtorjev so posamezni govorniki poudarjali potrebo, naj bi se upravni posamezniki gledališč v državi ertali iz vrst dramskih avtorjev. Za novega predsednika tega združenja je bil izvoljen Peter Kretič, v odbor pa od Slovencev Oton Zupančič.

Posvetitev nove cerkve na Rakeku

Rakek, 30. oktobra.

Po vsem Rakeku vihralo danes zastave. Ves kraj v prijazni kraški kotlini je praznično razpoložen. V Rakeku je prevz. g. škof dr. Gregorij Rožman prišel posvetiti novo cerkev presv. Sreča Jezusovega.

V nedeljo, malo pred pol 9 se je ustavil škofov avto pri pozdravnem slavoloku ne daleč od nove cerkve. Iz avta je izstopil g. škof, katerega je pričakovalo okrog 1000 Rakovčanov z duhovščino in zastopniki oblasti. Med temi smo opazili zastopnika g. bana okraj, načelnika dr. Matija Malešiča, namestnika komisarja g. Dželepčiča, dekana g. Westra, župnike gg. Lovšina, Martinčiča (Strajharja), predsednika odbora za zidavo cerkve trgova g. Oblaka, cerkvena ključarja gg. Semrova in Gombača. K veliki slovesnosti na slovenskem Rakeku so prišli čez italijansko mejo tudi slovenski duhovniki, župnik iz Sentepra g. Kramarič, župnik iz Knežane g. Kalan in postoljski kaplan g. Koritnik.

G. škofu so se ob prihodu najprej predstavili zastopniki oblasti in duhovščine, ter ga pozdravili. Nato je pristopil h g. škofu mala deklica, učenka 4. razreda, mu dala šopek nageljev in deklamirala prirčno pozdravno pesmico. V imenu rakovskih deklet je govorila gd. Stražisarjeva, ki je bila v lepji narodni noši. Zahvalila se je g. škofu za vse, kar je doslej storil in ga prosila, naj sedaj pošlje na Rakek še duhovnika, da se bo v novi cerkvi vsak dan brala sv. maša. V imenu fantov je nato pozdravil s kratkimi pa moškimi besedami g. škofa v narodno nošo oblečen Jože Bombač. Zadnji je pozdravil z lepim govorom cerkniški župnik g. Strajbar.

G. škof je po kratkem ogledu cerkve odšel v župnišče, kjer se je začel dolgi in slovesni obred posvečevanja cerkve.

Obred posvečevanja cerkve je izredno slovesen, pa tudi redek. V desetih letih škofovanja škofa dr. Rožmana je bilo posvečevanje cerkve na Rakeku peto.

Ko je bil obred posvečevanja končan, je spregovoril s slopnice novoposvečenega oltarja g. škof.

Govor g. škofa:

Zdaj imate svojo novo cerkev na najslavesnejši način posvečeno. Dolg je ta obred. Cerkev hoče s tem povedati, kako resnično svet kraj je

cerkev in kakšno sveto spoštovanje moramo imeti pred tistim postopkom, ki je določeno, da v njem častimo samega Boga. Vse dolge molitve, ki jih molimo ob posvečevanju, se strinjajo v eni misli, da naj bi vsi, ki molijo v tej cerkvi, bili uslišani.

Dve reči iz tega obreda bi omenil. Za posvečevanje cerkve in oltarja se blagoslovi posebna voda, kateri se primeša sol, pepel in vino. Voda nam spominja, naj očistimo madeže na svoji duši. Sol pomeni modrost, da znamo v življenju vsako stvar tako rabiti, kakor nam je resnično v korist. Ničesar preveč, ničesar toliko da bi moglo škodovati naši duši. Pepel nam spominja spokornosti, da znamo vzeti nase trpljenje in križe v duhu spokornosti. Blagoslovljeno vino, simbol veselja, pomeni, naj bo v našem življenju čim več veselja.

V oltar smo zazidali ostanke svetih mučencev. Tako zahteva Cerkev, zato da je v cerkvi priučeno vsaj mal ostanek listih, ki so dali svoje življenje za vero. V ta oltar smo dali ostanke svetega Kancija, Kancijana in Kancijanle, dva brata in njuna sestra.

Ti trije mučenci so vse svoje premoženje Bogu darovali s tem, da so ga razdelili ubogim. Tudi vi ste mnogo žrtvovali za svojo cerkev in še boste morali žrtvovati. Kot škof se vam vsem, ki ste kaj pomagali pri zidavi te cerkve, iz dna svoje duše zahvalim. V znak hvaležnosti bom sedaj prvo sveto mašo pri tem novoposvečenem oltarju daroval za vas.

Trdnjava katoliške vere in katoliškega življenja.

Pridigi g. škofa je sledilo darovanje, ob pol 1 pa je pristopil g. škof k prvi sv. maši v novi cerkvi.

Več kot štiri ure je trajala slovesnost, a Rakovčani, ki so bili toliko požrtvovalni, da so si postavili tako lepo cerkev, so samo z veseljem prestali te dolge ure na mrzlem cerkvenem tlaku. Praznično razpoloženje je bilo videti povsod, stari in mladi so v zavesti, da vidijo takšno slovesnost enkrat in nikdar več, pobožni in ganjeni gledali svete obrede. Na Rakeku niso vsele samo zastave, v katoliških sreih Rakovčanov je živela srečna zavest, da je z božjim hramom, ki je bil posvečen sredi njihovih domov, zrasla, po besedah njihovega pastirja, trdnjava katoliške vere in katoliškega življenja.

Gaj zaslužnih slovesno odprt in blagoslovljen

Ljubljana, 30. oktobra.

Lep kulturni spomenik, vreden slovenskega naroda, je danes dobila Ljubljana. Danes ob 10 je bil odprt Gaj zaslužnih mož, ki bo imel v bodoče naslov »Navje« (po staroslovenski). Ta gaj zaslužnih je »Slovenec« opisal že v včerajšnji številki. Gaj je na vzhodni strani bivšega pokopališča Sv. Krištofa. Zgrajena je že lepa stavba z arkadami v čast zaslužnih mož, ki so gradili slovensko kulturo. Ves Gaj zaslužnih napravlja impozanten vtis ter priča, da se je sedanjí rod dostojno oddolžil spominu naših velikih kulturnih delavcev.

Slovesna blagoslovitev je bila danes ob 10 dopoldne. Zbralo se je še kar veliko število občinstva in predstavnikov. Navzočni so bili zastopnik g. bana in banske uprave inšpektor prof. Marčok Bajuk, mestni župan dr. Jure Adlešič, divizionar general Lukič, skoraj ves občinski svet, predsednik Akademije znanosti univ. prof. dr. Aleš Ušeničnik, pisatelj F. S. Finžgar, predsednik Pen-kluba Oton Zupančič, rektor univerze dr. Kušej in skoraj vsi pomembni slovenski javni delavci, znanstveniki, pisatelji in pesniki.

V Gaju zaslužnih je plamtel v žari ognji. Pod vodstvom g. Venturinjca so združeni ljubljanski pevci zapeli med svečanostjo tri žalostinke.

Svečani govor je imel g. župan dr. Jure Adlešič, ki je naglašal med drugim:

Smrtna železniška nesreča v Ljutomeru

Ljutomer, 30. oktobra.

V soboto, dne 29. oktobra se je zgodila huda nesreča na glavnem kolodvoru. Josip Horvat, doma v Murski Soboti, dodeljen kot kretinik na glavnem kolodvoru v Ljutomeru, je okrog poldneva postal žrtev nesreče. Ko so premikali vagon za sestavo novega vlaka, je Josip Horvat vedel premikanjem stal na spodnji stopnici vagona. Ko je vagon privozil mimo kretinice, je zadel v kretinico, ki ga je vrgla iz ravnotežja. Nesrečnež je padel naravnost pod kolesa. Kolesa so šla čez njegove prsi in trebuh. Iz trebuha je stopila drobovina in kri je oškropila kolesa, tračnice in zemljo. Bil je pri priči mrtev. Ko je strojevodja zapazil nesrečneža pod kolesi, je ustavil vlak, pa bilo je

že prepozno. Na mesto nesreče je prišel zdravnik, ki je ugotovil smrt kretinika.

Josip Horvat je bil star 37 let ter je bil oženjen in oče dveh otrok, ki sta še nedorasla. Prav gotovo so ga njegova žena in njegova otroka pričakovali zvečer, da bi v veselju užival po težkem delu družinsko srečo v krogu svojih dragih domačih. Ni se več vrnil nazaj. Je žalostna vest o očetovi nesreči je žalostno odjeknila v majhni družini, ki nimajo več skrbnega očeta. Ta nesreča je za nas zopet resen opomin, kako moramo biti pri vsakem delu previdni. Vsi, ki razumejo težki položaj uboge žene in otrok-sirok, izrekajo ob izgubi dobrega očeta in skrbnega delavca žaljujočim iskreno sožalje.

tu in načelnika Jugoslovanskega kluba g. dr. Antona Korošca, ki je na tem taboru nastopil kot slavnostni govornik.

Popoldne ob 3 se je zbralo pred rojstno hišo pokojnega Janeza Hausenbichlerja v trgu množica ljudi, da prisostvuje odkritju spominske plošče, ki je vzidana v hišo. Vsa hiša je bila ovenčana, spominska plošča pa zakrita. Odkritju spominske plošče so prisostvovali tudi zastopniki oblasti, kakor g. okrajni načelnik dr. Ivan Zobeč iz Celja ter drugi. Proslava se je pričela s petjem mladinskega pevskega zbora meščanske šole pod vodstvom g. Kidriča. Takoj nato je stopil na oder župan g. Vizovišek Ivan, ter slovesnost začel. Za njim je šušteršič Jože poveljeval z lepimi in pretresljivimi besedami veliko pokojnikovo življenje, njegovo delo za Savinjsko dolino. Po slavnostnem govoru, pri katerem so se mnogim zaslojile oči je odkril spominsko ploščo g. Rajko Vrečer. Sledili sta deklamaciji. Nato so peli moški zbori »Savinjec« iz Petrovč, »Borut« iz Gotovelj in »Savinjski zvonec« iz St. Petra.

Predsednik pripravljalnega odbora g. Vrečer Rajko je prečital vdanostne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru II. Nj. Vel. kraljici Mariji. Nj. Vis. knezu-namestniku Pavlu. Železničarska godba iz Celja je zaigrala državno himno. Župan trga Zalec se je nato zahvalil vsem, ki so počastili spomin pokojnika in prosil, da grede še na pokopališče h grobu pokojnega Hausenbichlerja. Spreved je krenil z godbo na čelu na pokopališče. Ob pokojnikovem grobu se je zbrala množica ljudi. Tu je spregovoril zopet g. Vrečer, ki je položil na pokojnikov grob venec z napisom: »Očetu savinjskega hmeljarstva ob 100 letnici njegovega rojstva 1933.« Moški zbori so zapeli žalostinke: Blagor mu, železničarska godba pa je zaigrala žalno koračnico.

Zvečer je bila v veliki Rovblekovi dvorani spominska večerja.

Razširjeno pokopališče v Dravljah

Ljubljana, 30. okt.

Predmestje Dravljje je priključeno k ljubljanski občini ter se razvija iz preproste vasi v veličino vil in lepih hiš. Napredek Dravljje je videti vsepovsod. Izkazala se je tudi potreba zaradi prenaseljenosti, da se poveča doseženo pokopališče. G. ekspozitu Bartolu se je posrečilo, da je pridobil 5500 kv. metrov sveta in razširil pokopališče. Blagoslovitev novega sveta pokopališča je bila danes ob 3 popoldne. Cerkevne obrede je opravil v imenu zadržanega škofa arhidiacon kanonik dr. Tomaž Klinar ob asistenci krajevne duhovščine.

Mestnega župana dr. Adlešiča je zastopal polkovnik Andrejka in več občinskih svetnikov. Navzočni so bili tudi številni mestni uradniki, ki so sodelovali pri irazširitvi tega pokopališča. V cerkvi je pridigal kanonik dr. Klinar. Po cerkvenem govoru se je razvil sprevod na pokopališče. Po blagoslovu razširjenega pokopališča je spregovoril zastopnik župana polkovnik Andrejka, ki je v svojem govoru orisal skrb mestne občine za priključene dele veliki Ljubljani. Ta skrb se druži z današnjo blagoslovitvijo velikega pokopališča v Dravljah ter tudi jasno kaže skrb občinske uprave za predmestja. Pokopališče je kraj miru in ljubezni in naj to pokopališče v imenu mrtvih govori živim, naj ohranijo med seboj ljubezen in spravo.

V imenu cerkve in soteske je govoril domači ekspozit g. Mirko Bartol. Zahvalil se je vsem, ki so pripomogli k razširitvi pokopališča. Domači pevski zbor je v čast mrtvim zapel nekaj žalostink.

Novo pokopališče je zelo prostorno ter bo zadostovalo za Dravljje najmanj dobrih 50 let

Celje

Celje, 30. oktobra.

Proslava 20 letnice osvobojenja Jadrana v Celju. Okrajni odbor »Jadranske straže« v Celju je sinoči ob pol 9 proslavil v veliki dvorani Ljudske posojilnice 20 letnico osvobojenja Jadrana. Proslave so se udeležili v velikem številu Celjani. Celjski oktet je pod vodstvom g. Avgusta Cererja zapel »Na Adriju«. Tajnik krajevne odbora Jadranske straže v Celju g. Gerlane Bogomil je orisal zadnje borbe jugoslovanske mornarice za osvoboditev našega Jadrana. Po govoru je Celjski oktet zapel pesem »Domovini«, potem je ob lepi pesmi tekel film: Od Plitvičkih jezer do Reke in Rabac. Med predstavo so zapeli pevci še dr. Schwabov »Večer na morju« in Maroltovo narodno »Barčica«. Kulturno vzgojni pomorski velefilm »Gospodari viharjevc«, ki je sledil, je dutil gledalcem nazorno sliko pomorskega, zlasti ribarskega življenja. V smislu naročil prosvetne oblasti so ta dan proslavile tudi vse šole. Jadranska straža v Celju je organizirala predvajanje navedenih filmov s primernimi dodatki tudi za ljudske, meščanske, trgovsko in rudarsko šolo ter za vojaštvo.

Socialistična konferenca. Danes dopoldne so se zbrali v Delavski zbornici zastopniki socialistov iz celjskega okraja. Konferenco je vodil župan g. Kosač iz Griž. Kakor smo zvedeli, se je na konferenci sklenilo, da socialisti ne bodo postavili v celjskem okraju svojega kandidata, ampak da bodo ali Mačkovega ali pa kandidata JNS.

Mariborski drobiž

Smrtna kosa. V mariborski bolnišnici je umrla 60-letna posestnica Marija Vahter iz Zreč pri Konjicah. Naj v miru počiva! Sorodnikom naše sožalje!

Hitro prijeti vlomilec. Mariborski policiji je uspelo naglo razkrinkati vlomilce, ki so v zadnjem času izvršili v Mariboru več predznih vlovnov pri belem dnevu. Kakor smo že poročali, je bilo v sredo, 26. t. m. v zgodnjih jutranjih urah vmlomljeno v stanovanje tovarniškega delavca Antona Kavška v Stritarjevi ulici 29. Policija je vlomilca izsledila v osebi 35 letnega brezposelnega rudarja Ivana Okorna, ki je živel z neko svojo prijateljico v Studenih. Okornu so ta vlom dokazali, in je v lom priznal ter povedal, da ga je izvršil z nekim nepoznanim Hrvatom. On sam si je odbral plašč in obleko, ki jo je prodal, ostalo pa je odnesel neznanec proti Ptujju. Končno je priznal, da je dal del blaga shraniti nekemu prijatelju v Mariboru, katerega je policija odkrila v osebi nakupovalca sadja Viktorja Cizeja, ki je kovčeg z ukradenim blagom dal shraniti neki tretji osebi, pri kateri so včeraj kovčeg z delom uplenjenega blaga našli. V kovčegu je bilo nekaj blaga, ki ni Kavškova last in zato sumijo, da izvira iz nekega drugega vroma. Cizej zanika soudeležbo pri vlovnu, vendar ga nekateri priče zelo obremenjujejo, ker so ga v kritičnem času videli v Okornovi družbi. Zaradi neke obleke, ki jo je imel Okorn na sebi, je policija ugotovila, da izvira iz vroma, ki je bil izvršen konec avgusta v stanovanje Josipa Oseta v Langusovi ul. 4. Priznal je, da je ta vlom izvršil. Pri tem vlovnu je odnesel dve obleki in par čevljev. Eno obleko in čevlje, tako pravi, je prodal nekemu kmetu. Policija nadaljuje s poizvedbami, ker sumi, da sta izvršila še več drugih vlovnov.

Radio - aparati

na tok in na baterije, za vse tri valovne dolžine, zadnja beseda nemške radiotehnike, 100% dinamični zvočnik za sprejem iz vsega sveta. Cena 2500 din v gotovini, na mesečne obroke po 100 din.

Pisalni stroji

znamke »Mercur« v latinici ali cirilici z 50 do 65 besednimi znaki. Stroj precizen, nemško delo, eleganten zabor 1650 din v gotovini, na mesečne obroke po 100 din.

Šivalni stroji

slavni nemški izdelok, šiva naprej in nazaj, veze, krpa in plete. Domači ženski in obrtni z glavo in mižico že za 4750 din v gotovini, na mesečne obroke po 150 din.

Za vse tu navedene predmete dajemo na zahtevo pisмено tovarniško jamstvo. Zahtevajte brezplačni poštčni ilustrirani cenik iščemo posredovalne zastopnike po vsej kraljevini; pošljite 2 din v poštah znakab ali v kolkih za polnoobsežno pooblaščenje, naročilnice in drugi delovni material; kapital ni potreben, zaslužek dober.

Merkur zavod - Beograd

Pašičeva ulica 2. — Fah 500. — Ček. račun P. H. 57.652.

Narodnostna načela velike Nemčije in koroški Slovenci

Pod tem naslovom prinaša zadnji »Koroški Slovenec« zanimiva razmišljanja k pomenitvenju na Koroškem in k teoriji o nekem vmesnem narodu »vindišarjev« med Slovenci in Nemci. Očitno je, da se ta teorija odločno križa z narodnostnimi načeli narodnega socializma, zato prinašamo v izveščku izjavljanja v »Kor. Slovenec«:

»Doselej je ostalo v naši deželi tako, da se neki krogi naroda-soseda trudijo, da ustvarijo iz Slovencev ljudstvo nemške miselnosti. Pri tem svojem poslu se poslužujejo argumentov, ki nimajo ničesar skupnega z narodno-socialistično ideologijo, temveč so ji naravnost nasprotni. Z našo lojalnostjo nam narod-soseda nam torej narekuje, da se pomudimo pri razveljavljanju načel, ki so vodilo narodno-socialistične stranke in države.

Dokazi za narod »Windschee« poudarjajo bodisi gospodarske, zemljišpisne, zgodovinske, jezikovne ali preprosto lokalno-patrijotske momente. Ljudstvu se na primer predočuje, da svojih izdelkov in pridelkov ne bi moglo vnovičiti kje v Sloveniji in da je torej nujno vezano na nemško gospodarstvo. Pokažejo se gore ob državni meji, ki naj so najjuaravnejša meja dveh narodov in dveh kultur. Naglašajo se večstoletno sožitje slovenskega in nemškega ljudstva v deželi, češ, da ni moglo ostati brez vpliva na slovenski značaj enega dela. Prikazujejo se slovenska koroška narečja, češ, da so oddaljena od pismene slovenske ter Slovencem onkraj državnih meja nerazumljiva in še celo medsebojno bistveno različna. Najlažje si predstavljajo svojo raznarodovalno vlogo oni, ki vsiljujejo slovenskemu ljudstvu Koroške neki domovinski čut kot nadomestilo za njegovo narodno zavest. Dejstvo, da so ti različni argumenti dostikrat v prav spretnih rokah, je vzrok, da jim preprosto slovensko ljudstvo prav rado naseda.

Druga vrsta argumentov za narod »Windschee« si izbira lažjo pot s tem, da skuša slovensko narodno zavestnost ter njene nositelje omalovaževati ali očrniti. Pri tem gre za očitke protidržavnosti in slovenske neloyalnosti. Značilnost teh očitkov je, da so vsikdar nejasni in nekonkretni, ker so brez resničnega ozadja. Končno srečujemo še namige, ki prostodušno proglašajo raznarodovanje slovenskega ljudstva kot dobroto in nemško velikodušnost.

V minulih tednih smo doživeli primer, kako gleda na tovrstno vprašanje narodno-socialistična Nemčija. Führer in kancler Adolf Hitler je proglašil narodno pravo sudetskih Nemcev kot prven-

stveno pred zemljišpisnimi, gospodarskimi, zgodovinskimi in lokalno-patrijotskimi momenti. To se pravi z drugimi besedami: Narod je tisti, ki vodi gospodarstvo, ustvarja zgodovino, nosi domovino in zato so narodni interesi pred gospodarskimi nujnostmi, zgodovinskimi dejstvi in lokalno-patrijotskimi čustvi.

To in nič več poudarjamo tudi mi zavedni Slovenci. Zdrava razsodnost pa tudi sama razveljavlja vse argumente za narod »Windschee«. Če slovenski kmet in obrtnik prodajata svoje pridelke in izdelke nemškemu konzumentu, ne sprejemata z izkupičkom nobenih darov, marveč le ceno svojega dela. Vrhutega ostane večji del izkupička v blagajnah nemškega trgovca. Zakaj naj bi torej bila narodna zavest koroškega Slovenca še nekaj nameček pri prodaji in nakupu? — Tudi Slovenci visimo na svoji domovini in naša narodna poezija prekipeva v ljubezni do rodne zemlje in domačih tal. Zakaj torej naj bi bila naša narodna zavest nekako blago v zamenjavo za nov in precej izumetničen domovinski pojem in zakaj naj bi bila koroška domovina enotna samo na račun slovenske narodnosti? — Pestrost slovenskih narečij pa je kvečjemu dokaz gibčnosti in okretnosti slovenske govornice. Tudi nemškega jezika nikakor ne kazijo posebnosti švabskega, pruskega ali kofovskega narečja. — Dejstvo, da traja sožitje Slovencev in Nemcev v deželi že mnogo stoletij in da to sožitje ni moglo ostati brez vpliva, potrjuje najprej obstoj dveh narodov v deželi in tudi nikakor ne izključuje obojestranskega vpliva.

Führer in kancler je v svoji knjigi »Mein Kampf« sam podčrtal v poglavju o nesmislu raznarodovanja, da je končni učinek raznarodovanja v tem, da postane miselnost in svojstvenost raznarodovanega naroda prvina naroda zmagovalca. To resnico potrjuje v veliki meri koroško ljudstvo. Če v govorici, še bolj pa v poeziji nemškega ljudstva v deželi se odražajo premnogi otenki slovenskega narodnostnega elementa in to — vsaj po trditvi mnogih Nemcev iz bivšega rajha — nikakor ne v prilog nemškemu elementu.

Če torej gre naša narodna težnja za tem, naj se opusti odvrtno, obema narodnostima v deželi škodljivo ustvarjanje vmesnega ljudstva in naj se v narodno-političnih smernicah dežele odkaže slovenski narodnosti ono mesto, ki ji priliče po narodno-socialističnih načelih, potem menimo, da s tem svojim stremljenjem in delom koristimo tudi deželi in nemškemu narodu.

Koroške novice

V Ettendorfu v Labudski dolini so znanstveniki odkrili ostanke starega keltskega svetišča, o katerem strokovnjaki pravijo, da je bilo zgrajeno še pred Kristusovim rojstvom.

Po priključitvi Avstrije k Nemčiji so dosedanja Benediktinski trg preimenovali v kratko oznako »SA PLATZ« (Trg napadalnih oddelkov).

Pretekli 23. oktober so po vsej koroški deželi na dela za elektrarno so tudi v Borovnici. Od Bovažali na skupna skladišča. Nabrali so ga velike množice.

V Celovcu je izbruhnil požar, ki je uničil gospodarska poslopja Makove kmetije, medtem ko je pri Kajžniku zgorela poleg gospodarskih poslopj tudi stanovanjska hiša. Nesrečneži so bili zavarovani le za malenkostno vsoto. Požar so povzročili otroci.

V Apačah gradijo veliko elektrarno. Gradbeni dela za elektrarno so tudi v Borovnici. Od Borovničnika bodo zvrtili vodni predor do Zablančanovih Prevalj, od koder se bo nabrana voda stekala v velikanski betonirani tolmun. Apačani bodo izgubili s tem svoj potok in vsi mlini bodo ustavljeni. V zameno pa bodo dobili električno moč. Tudi svet bodo za drag denar odstopili — 1,50 za kvadratni meter.

Iz St. Jakoba v Rožu izvemo, da so tudi letos praznovali spominski dan na glasovanje. Slovesnost je bila pred spomenikom. Govoril je F. Kac, ki je doma iz Kotelj v Jugoslaviji. Tokrat Slovencev niso omenjali. Prišlo so stroge naredbe od celovških oblasti in to je pomagalo.

Beljaško okrajno glavarstvo ni izdalo dovoljenja, da bi domačin Simen Martinjak v St. Jakobu v Rožu prevzel gostilno v Narodnem domu. Orožniki so sedaj gostilno zaprli. Narodni dom se je pritožil v Celovec, od koder pričakujejo pravične rešitve.

V St. Jakobu v Rožu so v zadnjem času umrli: Cvitarjev oče, gostilničar v Narodnem domu, stara slovenska zavedna grča; Vorinova mati iz Svaten; Tomaž Bilčnik iz Leš; železničar Andrej Mukala iz Svaten, in Tine Ollipic od Merterjeve kmetije na Reki. Naj v miru počivajo!

Iz Področice javljajo, da bodo začeli graditi velik vodovod, ki bo napajal Področico, St. Jakob, Veliko ves, Bistrico. Svatne nad St. Jakobom pa si grade svoj lasten vodovod.

V Trjuji vesi je umrla vsem koroškimi Slovencem znana zavedna slovenska in krščanska žena Ana Cinkovic, ki je imela v svoji hiši bogato slovensko knjižnico in je rada prebirala in izposojevala slovenske časopise. Naj v miru počiva!

Celovec ima 58.000 prebivalcev. Sledeč drugim zgledom so tudi Celovcu priključili okoliške občine: St. Rupert, St. Peter, Trnja ves (Annabichl) in Smartin ob cesti. Mestna občina se je s tem povečala za 620 ha in meri sedaj 5800 ha. Pod Celovec spada sedaj vsa Križna gora in del Vrbskega jezera, nadalje velik del Gosposvetske gore z mestnim pokopališčem, Celovška ravnina z letališčem. Prebivalstvo Velikega Celovca znaša sedaj 58.000 duš. Zupan pa je dobil naslov velikega župana. Država bo gradila veliko število delavskih in mladinskih domov.

Kako izgleda na celovškem trgu? 10 kg krompirja ali 2 kg surovega masla ali 4 kg, vse dobi se za isto ceno. Gospodinje, izračunajte, kako je v Jugoslaviji!

Dne 1. decembra bodo po vsej Nemčiji šteli živino in drobnico. Izdane so najstrožje naredbe glede štetja in pravičnih navedb. Navesti bodo morali tudi, koliko kosov so v septembru, oktobru in novembru priridili domačih telet in koliko kosov živine so doma zaklali.

Iz društvenega življenja. V St. Primožu pri Galiciji je igrala »Danica« igra »Divji lovec«. Uspeh je bil odličan. Le vreme je bilo za nič. — Celovsko okrožje prosvetnih društev bo imelo svoj redni sestanek v društveni dvorani »Edinost« v Skofljah. — Dne 6. novembra bo v Smihelu pri Pliberku »Dan slovenske žene« s predavanjem, deklaracijami, petjem in igro. Naslopi bodo podjurski pevski in tamburaški zbori. Pririditev bo pri Serčerju. — V Skočjanu bo dne 30. novembra igra »Nevesta iz Amerike«. Nastopi tamburica. Pride govornik. — V St. Jakobu v Rožu bo dne 30. oktobra na domačem odru igralo prosvetno društvo igra »Mlinar in njegova hči«.

Naše manjšine Rabski Slovenci

Zadnjih smo iz znamenite knjige »Jugoslovanske manjšine v inozemstvu«, ki jo je napisal dr. Trnjegorski, posneli in objavili nekaj številnih podatkov o slovenski manjšini v Italiji in o slovenski manjšini v Nemčiji. Ti podatki se niso bili izčrpani. Ob priložnosti bomo še in še pisali o teh manjšinah in objavili informacije še o drugih manjšinskih otokih, na katere je naša sodobna zgodovina tako rekoč pozabila. Semkaj spadajo slovenske manjšine, ki žive onstran naše severne državne meje med Sent Iljem in Gradcem, onstran Vuzenice in Sv. Urbana v dolini Bistrice (Sobota), okrog Zelenege travnika, v nekdanji nemški Štajerski, ter slovenska manjšina, ki je znana pod imenom Rabski Slovenci, ki žive okrog Monostra na reki Rabi na Madžarskem (onstran prekmurske državne meje). Za danes smo si izbrali slednje.

Rabski Slovenci žive v trikotu, ki ga tvorijo nemška, jugoslovanska in madžarska meja južno od reke Rabe. Ljudska štetja navajajo, da jih je še 6500. Toda to so uradna, slovenski manjšini neprijazna štetja. Slovenci žive tamkaj v dveh velikih naseljih, ki tečejo od jugoslovanske meje ter se dotikajo Monostra (Sent Gottharda). Rabski Slovenci niso nič drugega, kakor del prekmurskih Slovencev, ki so po predpisih mirovne pogodbe v Trianonu l. 1919 prišli pod madžarsko državo. Prekmurski Slovenci v veliki večini pa so prišli k materni zemlji slovenski v območje Jugoslavije. Jugoslovanska delegacija na mirovni konferenci v Parizu, kjer so delovali odlični slovenski strokovnjaki, se je trudila in trudila, da bi potisnila jugoslovansko mejo gor do Monostra, toda vsa prizadevanja so bila brez uspeha. Mirovna konferenca, kjer Jugoslovani nismo imeli tiste velike opore kot so jo na primer v svojo pogubo

uživali češkoslovaški delegati, je stala na stališču, da naj bo nova madžarsko-jugoslovanska meja razvodje med rekama Rabe in Mure. Tudi v Avstriji, odnosno v današnji Nemčiji so ostala še štiri obsežna slovenska naselja rabskih Slovencev, ki jih celo zadnja zločinska avstrijska statistika priznava, da presegajo 400 duš!

Rabski Slovenci so siromašen narod. Večidel so to najemniki kmetij, ki so last madžarskih grofov. Slovence je satno poljski delavec, vsestransko odvisen od objestnega madžarskega mogoca, ki svojemu hlapiču ne privošči nobenega lastnega kulturnega življenja. Rabski Slovenci morajo tudi v tovarne, ali pa hodijo poleti v notranjost Madžarske na poljsko delo. Tako se mešajo z Madžari in se hitro potapljajo v tujem morju.

Slovensko govore še vedno doma v hiši, v družini. Ponekod tudi še v cerkvi. Mlade slovenske duhovščine ni več. Tudi drugega razumnštva ni. Še pred vojno so v Monostru tiskali slovenske knjige. Danes v te kraje ne prihaja nobena slovenska knjiga več. Samo stari slovenski molitveniki so še ostali in stari slovenski katekizmi. Te starejši ljudje še stiskajo k sebi kot dragocene svetinje. Iz njih še berejo molitve v slovenskem jeziku. Mlajši rod ne zna več brati in ga tudi ti stari spominji ne zanimajo več. Le tu in tam zaide kak slovenski nabožni list čez mejo, če je usel požrešnemu pogledu madžarskih obmejnih oblasti. Ta kroži na them in tajno okrog po slovenskih družinah. V šoli ni več slišati slovenske besede. Madžari skrbno pazijo, da rabski Slovenci ne avvezujejo nikakršnih kulturnih zvez s Prekmurci.

Ker je to ljudstvo revno, se je kaj rado izseljevalo v Ameriko. V Betlehemu v Pensilvaniji v Severni Ameriki jih je toliko, da izdajajo več listov v svojem slovenskem prekmurskem narečju, med njimi »Amerikanski Slovencev Glasce« ter verski list »Zvona Glasce«, toda napisani so v madžarskem duhu.

Rabski Slovenci hitro izumirajo. Kmalu bodo le še zgodovinski spomeniki na zemlji, ki je bila nekoč še vsa slovenska.

Primorske vesti

V Trstu je Alojzij Zerjal z britvijo prerezal vrat Rozaliji Godnič. Nesrečnica je kmalu na to izdihnila. Morilec pa je pobegnil. Preiskava je doglala, da je Rozalijo umoril iz maščevanja, ker je ni mogel dobiti za ženo. Zerja je znan potepuh.

Tržaški listi poročajo, da so delavci iz tržaške pokrajine, ki delajo v Abesiniji, poslali domov 7 milijonov 177.000 lir prihrankov v času od januarja 1937 do konca septembra 1938. Samo v septembru so poslali 250.000 lir.

Novo šolo so zgradili v Smrjahu v premski občini. Je to enorazrednica in podobna 3 šolam, ki so bile zadnja leta zgrajene po premski občini. V višje razrede pa morajo otroci še vedno v Prem.

Tržaško časopisje javlja, da bo neka družba, ki je izračunala, da bi od številnih romarjev, ki hodijo na sveto Goro, imela dobiček, če bi za nje postavila vzpenjačo, kmalu začela z gradnjo takšne železnice. Vzpenjačo namerava začeti s ceste blizu Solkana. Železnica bi bila dolga 2 km. Višinska razlika je malo manj kakor 600 m. Železnica bi pripeljala voz iz doline na goro v 5 minutah. Vožila bi dva vozička za 25 oseb vsak.

Iz Dornberga javljajo pohvalna poročila o vinskem pridelku. Vino prodajajo že po 80 centezimov za liter (1,60 din).

Ivan Krašna iz Vipave je bil pri Godaviču aretiran. Nekoliko kasneje so aretirali tudi Božidarja Krašna. Obdolžili so ju tihotapljenja živine iz Jugoslavije. Za enkrat sedita v ječi v Idriji.

Člani družin s številnimi otroci dobijo od večine avtobusnih prevoznih podjetij po Juljski krajini polovično vozino, ako se izkažejo s izkaznicami.

V Trstu so tatovi vromili v prodajalno urarja Ritoše in mu pobrali zlatnine in srebrnine ter žlahtnega kamenja za vrednost 60.000 lir. V zvezi s tem so aretirali Italijana Bastianuttija, ki je priznal in ovdal še svojega sotrudnika Slovenca Alojzija Gorca, ki je tudi že zaprt.

Zaradi pretepanja sta bila obsojena na pol leta zapora Andrej Filipič in Ivan Požar. V pretepu sta močno poškodovala 57 letnega Jakoba Pahavca iz Vrem.

Ker je tihotapil saharin, je bil 80 let stari Ivan Mankoč obsojen na 2.300 lir globe. Pritožil se je na prizivno sodišče, ki ga je oprostilo.

Na železniskem tiru blizu Gorice so našli mrtvega 31 letnega Jožefa Kurma. Hotel si je skrajšati pot, pa je prekorčal tir, ko je prirjovel brzi vlak iz Vidma. Bil je pri tej priči mrtve.

Goriški orožniki so prijeli 60 letnega Tomaža

Bratušo, ki se je potepal. Ko so napravili preiskavo, so našli da gre za moža, ki bi moral sedeti 2 in pol meseca, pa so ga zamen iskali.

V goriško bolnišnico so pripeljali 8 letnega šolarja Janeza Romanzina, ki je med igranjem z drugimi šolarji taklo nesrečno padel, da si je zlomil hrbtnico. Malo upanja.

Novo fašistične tajnike so postavili v Črnelcu in v Opatjem selu. Na prvo imenovano mesto je bil postavljen Tulio Panzeri, na drugo na Salvini Severin. Spremembe so se zgodile zaradi službenih potreb.

V Gorici so bili imenovani novi občinski svetniki. Med imeni, ki jih objavlja Službeni list, jih je nekaj, ki so očitno slovenskega izvora, kakor na primer Grušovin, Trobič, dr. Kosar.

Afrika, Berlin, New-York
 Brigitte Horny in Willy Birgel v filmskem slingerju
Polnočni valček (Verklungene Melodie)
 Kino Matica tel. 21-24 Ob 16., 19. in 21. uri!

Dne 28. oktobra so v Gorici delili odlikovanja in darila po 200 hr takoimenovanim »velikim invalidom delav«, to je onim, ki so dobili trajne telesne poškodbe pri opravljanju svojega poklicnega dela. Med obdarovanci so: Peter Blaško, Ivan Krapež, Albert Polajnc, Karel Vidic, Franc Zigon, Ivan Miljkovič, Jožef Zabar, Zubar Ivan, Lojze Marga, Avguštin Čermelj, Ivan Homar, Jožef Pipan, Janez Trpin, Rafael Crnologar, Jožef Gantar, Emil Zigon, Franc Zagar, Franjo Vidic, Marija Vidžar, Jožef Gerbic, Miha Čargo, Anton Pirh.

V Trstu je motorno kolo podrlo brezposelnega 25 letnega Marijana Vesnarja. Nesreča mu je prizadela hude telesne poškodbe. Nahaja se v tržaški bolnišnici.

Avtomobil se je v Trstu zaletel v 46 letnega kolesarja Cirila Slajkota in ga podrl. Pri padcu je kolesar dobil hude poškodbe na glavi. V bolnišnici so ugotovili pretres možganov.

Med Olgo Vodopivčevco in njenim možem je (v Trstu) nastal prepir. Mož je hotel »postaviti moža«, toda pri svoji ženi jo je izkupil. Iz besed so nastala dejanja. Končno je dobila Olga živčni napad, ki je privabil policijo in bolniške strežnike. Slednji so Olgo odpeljali v bolnišnico, moža pa na policijo. Žena je obdržala zadnjo besedo.

Danes igramo nepreklicno zadnjikrat ob 16, 19 in 21 uri
 Lida Barrova v prekrasnem filmu po romanu M. Majerjeve »Panenski«. Zadnja prilika, ne zamudite tega sporeda! Ta film naj si ogleda vsaka ženska, vsak moški!
Nedolžnost
 Kino Union Telefon 22-21

Fotoamater

Zamrenjena povečava

Povečevalni aparati so zgrajeni za določeno velikost negativov. Če imamo na primer aparat formata 6/9, ne moremo povečavati z njim negativov formata 9/12. Lahko pa povečavamo z njim negativne manjših formatov, čeprav se uporabnost in priročnost aparata zmanjšuje v tem večji meri, čim manjši je negativ, ki ga povečavamo, in čim večja je povečava, ki jo nameravamo napraviti. Izjema so samo aparati, ki imajo izmenljivo povečevalno optiko različnih goriščnic. Povečavanje manjših formatov je torej izvedljivo, vendar se pri povečavanju s takšno aparaturo kaj rado zgodi, da je povečava zamrenjena in medla. Vzrok je zelo priprost: negativ, ki ga vložimo v kaseto povečevalnega aparata, na primer film 3/4, v kaseto 6/9, ne pokrije vse odprtino kasete. Krog in krog negativ je nepokrit prostor, skozi katerega vpada svetloba na objektiv, se odbija od sten povečevalnega aparata in skozi objektiv med osvetlitvijo na papir na povečevalni deski ter sliko s tem zamreni. Pri povečavanju negativov majhnih formatov s povečevalnim aparatom večjega formata moramo torej s primernim okvirjem ali črno masko poskrbeti, da ne bo vhajala mimo negativna niti najmanjša sled svetlobe do objektiva. Ali drugače: vsa svetloba sme spadati na objektiv samo skozi negativ, ki ga povečavamo! Tega ni težko doseči. Kdor dela s ploščami, naj si napravi ali kupi primerne vložke za negativne manjših formatov, filme pa vložimo enostavno med dve stekleni plošči, prevlečeni s črnim papirjem, tako da ostane v sredini nepokrit prostor v formatu negativa, ki ga želimo povečati. Tudi neosvetljeni robovi negativa (filmi!) morajo biti

pokriti. Zamreženje je tem občutnejše, čim bolj gost je negativ in čim večji so nepokriti deli okrog negativca, skozi katerega vhaja do objektiva stranska svetloba.

Slični pojav opažamo večkrat tudi pri negativih, ki so sicer popolnoma pravilno vloženi v povečevalni aparat, ter ne vhaja mimo njih nobena škodljiva svetloba, imajo pa poleg majhnih krepko kritih svetlin razmeroma precej velike in šibko krite senčne partije. Tudi svetloba, ki vpa-da skozi takšne velike senčne partije, obkrožene s pasom krepko kritih svetlin, utegne včasih »činkovati« slično kakor nepokriti deli okoli negativca v povečevalni kaseti in bolj ali manj zamreniti povečavo.

Povečavanje medlih in kontrastnih negativov

Če je negativna slika zelo mehka in brez izrazitih kontrastov, je ni mogoče uspešno povečati niti na zelo trde papirje. Takšne medle negative moramo pred povečanjem — če vsebujejo ribso v senčnih partijah — ojačiti v sublimatu, ali pa jih izblediti in ponovno razviti do intenzivnejšega kritja v kontrastno učinkovitem razvijalcu. Če ni negativ zelo majhnega formata, ali pa če ne nameravamo napraviti zelo velike povečave, ga lahko ojačimo tudi s pobarvanjem v uranu, ki kontraste v negativu zelo ojači, toda zobeblj istočasno tudi zrno negativca. Slično, čeprav ne v tolikšni meri, učinkuje pobarvanje negativca v natrijevem sulfidu. Vsi ti procesi, med katerimi so nekateri zelo nesigurni, vodijo do uspeha le pri najnatušnejšem delu od razvijanja do izpiranja, pa tudi pri samem ojačevanju negativca. Preden tvegamo

ojačenje, poizkusimo povečati tako, da vstavimo pred objektiv povečevalnega aparata rumenico, ki kontraste v sliki zveča. Čim gostejšo rumenico uporabimo, tem bolj kontrastna postane povečava, vendar zadoštuje v večini primerov že srednje gosta rumenica. Poleg tega uporabimo za razvijanje melol-hidrokinonov razvijalec v takšni sestavi, da prevladuje v njem precej občutno hidrokinon. Če je potrebno, dodamo razvijalcu še nekaj bromkalija ali za 10% razstopine kalijevega metabisulfita. Osvetlitev je pri uporabi rumenice seveda precej daljša. Ugotoviti jo je s poizkusom od primera do primera.

Zelo kontrastne negative moramo pred povečanjem oslabiti v persulfatu ali pa jih izblediti in razvili ponovno v izenačevalnem razvijalcu. Večkrat zadoštuje, če jih pobarvamo modro v sledeči tenilni kopeli:

Razstopina I: voda dest. 200 cm, rdeča krvolužna sol 10 g, amoniak 10 cm.

Razstopina II: voda dest. 200 cm, železov klorid 1 g, solna kislina 4 cm.

V razstopini I sliko izbledimo, nato dobro izperemo in jo položimo v raztopino II, v kateri dobi modro barvo. Po tej kopeli izpiramo negativ tako dolgo, dokler se senčne partije ne izčistijo.

Mehčalno učinkuje tudi filter modre barve, ki ga natakemo pred objektiv med osvetlitvijo pri povečavanju. Če ni negativ prekomerno kontrasten, dosežemo zadovoljiv rezultat tudi s tem, da uporabimo papir mehke gradacije in ga razvijemo v poljubnem razvijalcu brez bromkalija. Če razvijalca, ki ne vsebuje bromkalija, nimamo v temnici, mu dodamo alkalije, pepeliko, sodo, boraks itd. Mehko razvija tudi melolov razvijalec.

Prav redki so fotoamaterji, ki uporabljajo pri povečavanju zelo kontrastnih negativov sledeči postopek: bogato osvetljen svetločutni papir položimo pred razvijanjem za približno 20—40 sek. v 1% raztopino kalijevega bikromata. Nato ga oplaknemo v čisti vodi in šele potem razvijemo

v običajnem melol-hidrokinonovem razvijalcu. S predkopeljo v kalijevem bikromatu dobimo zelo lepo izenačeno povečavo. Ta postopek temelji na Sterryjevem efektu.

Fotografske skice

napraviš lahko na zelo enostaven način. Konture na povečavi ali kopiji, ki pa ne sme biti razvita do preveč intenzivnih barvnih tonov, prevleči s tušem ali pa s svinčnikom. Najbolj primerne so zelo mehko razvite povečave in kopije. Pripravi si precej koncentrirano raztopino bledilca in izbledi v njem pozitiv do poslednjih ostankov slike. Nato ga izpiraj v čisti vodi, dokler ni želatina popolnoma bela. Sliko lahko reproduciraš ter si napraviš na ta način poljubno število popolnoma enakih kopij ali povečav.

Če kane kaplja vode

na posušeno plast negativa, ostane na plasti madež, ki se pozna tudi na kopiji in povečavi. Vseh odstranimo madež že s tem, da negativ ponovno izperemo in posušimo. Če je navzile ponovno izpiranju madež ostal, izbledimo negativ v raztopini, ki jo napravimo iz 150 cm vode, 2 g kalijevega bikromata in 5 cm koncentrirane solne kisline. Po zelo temeljtem izpiranju razvijemo negativ v poljubnem razvijalcu.

Društvene vesti

Začetniški tečaj. Kdor bi prišel rad hitro in z uspehom preko začetniških težav fotografiranja, naj se prijavi čimprej pisмено ali ustmeno pri Fotoklubu Ljubljana, Levstikova ulica. V smotno organiziranem in izvedenem začetniškem tečaju si bo pridobil toliko praktičnega in teoretičnega znanja, da mu bo postala fotografija ceneno in nepogrešljivo razvedrilo. Ustmene prijave sprejema Fotoklub Ljubljana samo ob torkih in petkih od 20. dalje. Prijavnina je malenkostna.

Nedeljski sport

Zadnji nastop v sezoni

Lahkoatletsko prvenstvo dravske banovine

Ljubljana, 30. oktobra.

Z edino podzvezno prireditvijo so danes slovenski atleti zaključili letošnje lahkoatletsko sezono. Prireditve se je vršila na Stadionu in so se udeležili lahkoatletski ljubljanskih klubov Primorja, Ilirije, Planine, Korotana, mariborskega Maratona, SK Celja, Elana iz Novega mesta ter Bratstva iz Jesenice. Današnji nastop ni pokazal prave slike naše lahke atletike, kajti v sezoni so bili doseženi mnogo boljši rezultati. Vreme zadnjih dni bi skoraj onemogočilo današnji nastop pri samem tekmovalstvu, danes pa je bilo tako hladno, da moramo biti kar zadovoljni s tem, kar je bilo. Lahkoatletske sezone je pa letos konec in s tega vidika je treba presojati tudi današnji miting, katerega se je udeležilo za tako pozno dobo zadovoljivo število atletov. Gledalcev pa tudi topot ni bilo, razen par klubskih pristašev enega ali drugega kluba, česar smo pri naših lahkoatletskih prireditvah že od nekdaj vajeni. Sodniški zbor je bil danes tako zastopan, da se je tekmovalje lahko izvedlo. Začetek se je zakasnil, ker podzveza kot organizator današnjega mitinga še dopoldne ni bila gotova, ali ne vreme sploh toliko naklonjeno, da se bo tekmovalje lahko izvedlo.

S to prireditvijo so naši lahkoatletski zaključili letošnje sezono, ki je bila na vsej fronti plodonosna. Edino hibo bo treba prihodnje leto odpraviti, namreč, da privabimo na lahkoatletske prireditve tudi gledalce, od česar bo imel lahkoatletski šport dvojno korist: materialno in moralno.

Sedaj pa pogledjmo še rezultate:

Skok v daljavo: 1. Kliner (Planina) 6,30 m, 2. Kosec (Primorje) 6,02 m, 3. Marko (Ilir.) 5,68 m.

Nemirne tekme v prvem razredu

Ljubljana, 30. oktobra.

Tiba, čmerna poznojesenska nedelja je bila v mestu bogato založena z dolgim časom. Nepremično so ždeli sivi oblaki in njihova pusta luč je obveljavljala zidove z otožno svetlobo. Zadnji dnevi pred vsemi svetlimi so v Ljubljani že od njega dni taki. Nebo je zagnjeno, vetra ni od nikoder, od časa do časa nekoliko prši, pa še to tako, da se človeku zdi, kot bi se niti dežju ne ljubilo. Tako je kot bi se ustavil čas. Kaj pa naj bi človek počel, da bi za silo odpravil dolgočasni jesenski dan? V kinu ni trenutno nobenega filma, ki bi ga res veljalo pogledati, v dramo in opero bi človek še stopil, toda nedeljski obiskovalci teh dveh kulturnih hramov dobro vedo, da se mora človek na tako nedeljo presneto podvzati, če boče še pravi čas dobiti vstopnico. Če ne stopi že dopoldne ponojo, bo ostal praznih rok. V kavarnah si preganjajo dolgačas drugi smrtaiki; družine čebjajo, seriozni gentlemani seniorji pa z dolgočasnim šumom obračajo liste ter ure in ure prebirajo isti časopis. Od časa do časa se kdo s trudnim, z dolgočasnim pogledom ozre skozi okno, pogleda človeka, ki se leno premika mimo obijal čas kam drugam, prevdari, — ali bo kmalu začel dež in se spet poglubi v branje. Ta ali oni nima pri branju pravega obstanka. Ozira se po kavarni, opazuje ljudi, pomaleh kaj razmišlja in ker sedi lepo na gorkem, se mu kmalu prične dremati. Tak zabavni spored, ki si ga za puste nedelje izbira ogromna večina ljubljancev nekaterih ljudi res ne more ogreti. Za izlet ni; nekateri se odpravijo na krajši sprehod, prijeto utrujeni od hoje se potem položijo v kakšni gostilni proti koncu poti na klop za mizo, malo pojedjo, malo popijajo in tudi zapojajo ter kmalu pričakajo večera. Manj idilični ljudje pa jo mahnejo rajši na nogometna igrišča: tam se malo razgibljuje, malo vznemirijo, o priliki tudi nekoliko napivajo, razvesele ali najže (kakor že kane, saj veste, žoga je okrogla in simpatizerjev nima samo en klub), potem pa se počasi odpravijo v mesto, kjer še nekoliko podebatirajo, počakajo rezultatov od drugod in se razidejo k večerji. Tebe poznojesenske nedelje so si na las podobne, vse so enako sive, otožne in dolgočasne. Dolgo je že dopoldne, pa tudi popoldne mora človek dolgo premišljati, kam bi jo mahnil, da bi mu dan prej minul in da bi se boljše zamotil.

V Ljubljani so bile danes (ligaška enajstovica je bila že včeraj popoldne odšla na težko pot v goste varaždinski Slaviji, ki je bila prejšnjo nedeljo sredi Šehergrada-Sarajeva premagala tamkajšnje Slavijo) tri prvenstvene tekme prvega razreda. Dopoldne sta se na igrišču SK Jadrana v Trnovem pomerili enajstovici domačega Jadrana in Bratstva iz Jesenice. Popoldne sta se na igrišču SK Ljubljane udarila Kranj in Svoboda, na hermežanskem igrišču v Medprožu pa sta odigrala svojo povratno tekmo Hermes in Mars. Vse tri tekme so bile zelo živahne, ena pa je morala biti celo prekinjena.

Bratstvo : Jadran 3:1 (1:0)

Bratstvo do današnjega dne s Trnovčani ni imelo sreče, danes pa se mu je darežljivo nasmejalo. Jeseničani so zaigrali z vso resnostjo. Močni fantje z odlično fizično kondicijo so takoj prevzeli iniciativno v svoje roke. Ves prvi polčas so se s Trnovčani skoraj igrali. Njihov napad je neprestano čepel pred jadranskim golom, in če bi Trnovčani v vratih ne imeli talentiranega juniorja

Met krogle: 1. Hlade (Zel. Maribor) 12,07 m, 2. Kliner (Planina) 11,92 m, 3. Kosec (Primorje) 11,84 m.

Tek na 5000 m: 1. Stojšek (Maraton) 17:16,6 min., 2. Glonar (Ilirija) 17:21,6 min., 3. Tavčar (Primorje) 17:32,2 min.

Tek na 200 m: 1. Pleteršek (Primorje) 23,7 sekund, 2. Skušek (Primorje) 3 m zadaj, 3. Madja (Bratstvo Jesenice).

Tek na 100 m: 1. Pleteršek (Primorje) 11,7 sekund, 2. Kliner (Planina) 11,9 sekund, 3. Černe (Planina) 12 sekund.

Tek na 1500 m: 1. Košir (Planina) 4:24,2 minut, 2. Vovk (Elan Novo mesto) 4:33,4 minut, 3. Poltočnik (Planina) 4:34,2 minut.

Tek na 800 m: 1. Pleteršek (Prim.) 2:08,2 minut, 2. Kliner (Planina) 2:08,5 minut, 3. Pohar (Bratstvo Jesenice) 2:16,2 minut, 4. Černe (Planina) 2:18,5 minut.

Skok v višino: 1. Skebe (Elan Novo mesto) 1,64 m, 2. Milo I. (Ilirija) 1,60 m, 3. Fifi (Ilirija) 1,60 m, 4. Milo II. (Ilirija) 1,60 m.

Disk: 1. Slamič (Primorje) 36,70 m, 2. Kosec (Primorje) 36,30 m, 3. Jeglič (Planina) 36,20 m, 4. Korče (Primorje) 34,73 m.

Kopje: 1. Vechar (Ilirija) 42,70 m, 2. Mausar (Planina) 42,65 m, 3. Beranek (Korotan) 41,50 m, 4. Marko (Ilirija) 41,09 m, 5. Drenik (Planina) 39,88 m.

Kladivo: 1. Jeglič (Planina) 36,68 m, 2. Slamič (Primorje) 35,88 m, 3. Korče (Primorje) 32,53 m.

Triskok: 1. Korče (Primorje) 12,27 m, 2. Milanovič (Ilirija) 11,81 m, 3. Černe (Ilirija) 11,63 m, 4. Kosec (Primorje) 11,63 m.

Francela, ki je branil z veliko prisebnostjo, spretnostjo in srečo, bi bil rezultat že ob odmoru izdatno večji; tako pa so Jeseničani v prvem polčasu vodili po lepem Ivaniševićem голу le z 1 : 0. V drugem polčasu je Marj z redko sijajnim strelom s krila izenačil 1 : 1. Igra je ob obojestranskih napadih ostala dolgo časa neodločena; šele proti koncu je Bratstvo po Abramov in Ivaniševiću zvišalo rezultat na 3 : 1. Pri Bratstvu je šlo vse dobro, omeniti pa je treba Zavrla, Ivaniševića in solidno zaledje. Sodil je prav dobro, z lepim pregledom in s primerno avtoriteto g. Lukažič.

Hermes : Mars 2:1 (1:1)

Hermežani so v svoje moštvo postavili moči, ki že dalje časa niso igrali, — pa so se še kar dovolj znašle! Marsovci so partijo vzeli na vso moč resno, igrali so ostro in požrtvovalno ter so s svojo veliko vneto kmalu potegnili za seboj tudi Hermežane. Igra je kmalu postala izredno ostra, razburljiva in pomaloma od časa do časa, tudi surova. Vodilni gol za Hermes je zabil Svetič Rafko, po odmoru je Doberlet z glavo izenačil; proti koncu igre so imeli Marsovci lep kup šans, izkoristili pa deloma po smoli, še bolj pa po nerodnosti in nepremišljeni hlastnosti niso nobene, pač pa je Hermes po Bogmetu v zadnji minuti postavil 2 : 1 in zmagal. Sodnik je moral med tekmo izključiti po enega Hermežana in Marsovca. Sodil je dobro z nekaj manjšimi pogrškami g. Mehle.

Kranj : Svoboda 3:0 (prekinjena)

Kranj je uredil svoje moštvo tako, da mu razen morda reškega v prvem razredu ni nobeno drugo več kos. Solidna obramba z odličnim, dasi nekoliko presurovim Martelancem, prav dobra halflinija in odločen napad, ki ima res smisel za kombinacijsko igro, danes skrbje, da partije vzdržujejo že videz načrtnega, smoternega nogometca. S temi odlikami bi bili danes brez dvoma prav izdatno pokazali požrtvovalno pa tudi nesrečno Svobodo, saj so že pred polčasom vodili s 3 : 0. Prišlo pa je drugače: pri Svobodi so vzkipele nemirni duhovi, mlad fantič je poskušal tvorno napasti g. Maccorattija, še nekaj se jih je zgrinjalo okrog njega. G. Maccoratti se jih je nekaj časa skušal odkrižati in jih vrniti na mesta, nato pa je tekmo povsem umestno zaključil pred časom. Na nogometnem igrišču mora biti red — in konec besed. Čas je, da sodniki pri nas z drakonskimi ukrepi — če ne drugače — uvedejo disciplino.

Edinstvo : Jugoslavija 1:0 (0:0)

Belgrad, 30. okt.

Belgrad, 30. oktobra. Tudi danes je imel Belgrad dvojni program. 6.000 gledalcev se je zbralo na igrišču Jugoslavije, kjer sta se sestali moštvi Jugoslavije in Edinstva. Tekma je končala z zasluženim zmago Edinstva nad Jugoslavijo, kar predstavlja v današnji tekmi malo senzacijo. Edinstvo je od tekme do tekme boljše in spada danes v vrsto naših najboljših klubov. Edinstvo postaja vedno bolj simpatično, ker je zapustilo surov sistem v igri ter ga nadomestilo z požrtvovalnim in bojevitostjo. Tekma je potekla v premoči Edinstva, ki je prišlo posebno do veljave pred koncem tekme. Edinstvo je izvedlo mnogo lepih napadov, od katerih pa je rodil gol samo eden v 14. minuti drugega polčasa. Ta edini gol je dal Živković. Me-

hak napad Jugoslavije se je brezuspešno boril z energično obrambo Edinstva. Sodil je s precejšnjimi napakami g. Milinarič iz Zagreba.

BSK : BASK 2:0 (1:0)

Nato je pričela glavna tekma med Bskom in Baskom. V moštvu Baska je nastopil spet dolgi Stevovič. Bask pa je nastopil brez Tomaševića in Sariča. Razvila se je zanimiva igra, ki je bila od začetka do konca na visoki športni stopnji.

V drugem polčasu je prišla premoč Baska jasno do izraza. V moštvu Baska je bila najboljša obramba, v napadu pa sta bila dobra Glišević in Podhraski, medtem ko je trio zastreljal danes nešteeto šans. V moštvu Baska je dal najboljšo igro Čabrič, ki je na srednji krilski vrsti. To je pravi nogometni talent, le škoda zanj, da je šestokrat brez potrebe surov. Prvi gol za Bsk je dal v 35 minuti prvega polčasa Podhraski, ki je povedel žogo od centra do 16 m črte, od koder je neubranljivo streljal v desni kot.

V drugem polčasu je bila igra še zanimivejša. Bsk je bil stalno v napadu, toda njegov napad je imel neverjetno smolo pri streljanju. Do 30. minute je njegov napad zastrelil nič manj kakor 5 sigurnih šans. Šele v 35. minuti je oster prodor Glišiča prinesel drugi gol, ki ga je dal Podhraski in s tem postavil stanje na 2 : 0. Sodil je dobro gospod Podubski iz Zagreba.

★

Zemun, 30. okt. m. Šparta : Hajduk (Split) 3 : 3.

Sarajevo, 30. okt. m. Slavija : Gradjanski (Zagreb) 2 : 1.

Zagreb, 30. okt. m. Haška : Skopje 8 : 0 (5 : 0).

Mura : Čakovečki SK 0:0

Murska Sobota, 30. oktobra.

Danes se je tukaj pričela prva tekma v drugem delu prvenstvenega tekmovalja LNP. Na sporedu sta bili dve tekmi, in sicer v Mariboru in Murski Soboti. Odigrala pa se je le tekma v Murski Soboti, dočim v Mariboru tekme med Rapidom in Slavijo ni bilo, ker oblast ni izdala tozadnega dovoljenja. Za tekmo med Muro in Čakovečkim SK je vladalo veliko zanimanje sprito lepih rezultatov, ki sta jih oba kluba dosegla v zadnjem času. O današnji tekmi se lahko reče, da sta se spoprijela dva enakoverdna nasprotnika. Mura je bila sicer v rahli premoči, kakor dokazuje razmerje kotov 8 : 2 za Muro, ni pa znal domači napad to premoč izkoristiti. Oba nasprotnika sta imela svoje najboljše moči v ožji obrambi. Opazilo se je, da so gostje od vsega začetka forsirali obrambno igro, kar se jim je tudi docela posrežilo. Sodil je g. Skalar iz Maribora v splošnem dobro.

Slavija (Varaždin) : Ljubljana 3:1 (2:1)

Varaždin, 30. okt. Današnja tekma med varaždinsko Slavijo in slovenskim prvakom Ljubljano je bila ob velikem zanimanju občinstva na stadionu »Tivarjac«. Udeležilo se je kakih 1500 gledalcev. Tekma se je pričela ob pol 3 pod vodstvom belgrajskega sodnika Stefanoviča. Slavija je prešla takoj v oster napad in je pokazala tehnično mnogo boljše igro od ljubljanskih gostov, ki so sicer z članom in požrtvovalno igro hoteli nadoknaditi to, kar tehnično niso nudili. Ljubljana je v nadaljevanju igre izvedla par nenadnih in ostrih napadov. V 26. minuti prvega polčasa je Keržan po krasni soloakciji podal žogo Sabljaku, ki je z dvajset metrov poslal žogo v gol. 1:0 za Slavijo. Ljubljana je imela po tem голу nekaj več od igre. Obramba Slavije je storila nekaj napak in je Ljubljana v 29. minuti dosegla izenačenje 1:1. V 35. minuti je Keržan dobil spet prednost in je poslal žogo v gol: 2:1 za Slavijo.

V drugem polčasu je bila igra zelo ostra. Ljubljanci so hoteli izenačiti, vendar pa je bila Slavija še vedno v premoči. Posebno se je odlikoval njen napad. Nevarni napadi Slavije so vedno grozili, da zvišajo rezultat. Slavija je igrala zelo požrtvovalno in je v 40. minuti Bradaška dosegel tretji gol za Slavijo — 3:1.

Jugoslavija : Atletiki 2:1 (0:0)

Celje, dne 30. oktobra.

Danes ob 3.15 popoldne se je odigrala na igrišču pri »Skalni kleti« pred približno 400 gledalci podzvezna prvenstvena tekma, v kateri je Jugoslavija pripravila svojim navijačem ugodno presenečenje. Le veliki smoli odličnega srednjega napadaleca Jugoslavije se imajo Atletiki zahvaliti, da ni bil njihov poraz še večji. Igra je bila napeta in ostra, ker je Jugoslavija večinoma prevladovala v prvih in zadnjih petnajstih minutah. Nekaj o poteku: Prvi polčas je potekel večinoma v premoči Jugoslavije, ki je zastrelja nekaj lepih šans. Prav tako tudi Atletiki. V 2. min. drugega polčasa je Primožič grobo napadel Steblovnik II. v kazenskem prostoru in prisojeno enajstmetrovko je Steblovnik I. neubranljivo spremenil v 1:0 za Jugoslavijo. V 5. min. je bil izključen zaradi surovega napada na Keguta igralec Atletikov Suh. V 10. min. je po krasnem Steblovnikovem predlošku zvišal Osolnik na 2:0 za Ju-

goslavijo. V 15. min. je bil prosti strel proti Jugoslaviji, ki ga je Krempuš poslal v gol. Sodil je g. Veble.

V prvenstveni tekmi naraščajev je zmagalo SK Celje proti Atletikom z 2:1 (1:0).

Motorne dirke v Celju

Celje, 30. oktobra.

Prvič na celjsko-okoliških tleh so bile danes ljublske moto-dirke Moto Hermesa v obliki ocenjevalne vožnje na progi Celje—Sv. Jurij—Mestinje—Poljane—Konjice—Celje. Proga, ki naravnost odgovarja zahtevam ocenjevalne vožnje, je dolga 80 kilometrov, je slikovito speljana. Povsod na progi so vozili vozači skozi goste špalirje občinstva, ki je pa število v Celju naravnost presenetilo. Hermes-Moto si je tedaj v športnem svetu zasigural novo progo.

Prireditve je bila pod pokroviteljstvom celjskega župana g. Mihelčiča, ki je klubu poklonil tudi lep pokal. Prisostvoval je prireditvi g. komandant polkovnik Dragoljub Mihajlovič. Ob 2 je račelnik g. dr. Lojze Čampa proglasil izide in razdelil darila s primernim govorom: Do 250 cm³ I. Djordjevič (17 točk), II. Dominko (24 točk), III. Fantoni (34 točk), Nad 250 cm³ I. Cokan (4 točke), II. Mirnik (7 točk), III. Toplak (8 točk). Prikolice: I. Hobacher (13 točk), II. Baumgartner (25 točk).

Pokal g. župana Mihelčiča si je priboril celjski Hermežan Cokan, kateremu se je upoštevalo najmanj točk.

Zbor Kolesarske zveze

Zagreb, 30. okt. b. Danes je bil tukaj izreden občni zbor Kolesarske zveze kraljevine Jugoslavije ob veliki udeležbi delegatov, ki so zastopali nad 40 klubov. Slovenske klube sta zastopala gg. Vospernik Rudolf za ljubljansko podzvezo in Fajc Mirko iz Celja za mariborsko podzvezo. Prisotni so bili tudi zastopniki belgrajske podzveze. Skupaj je verifikacijski odbor odobril 57 pooblastil. Občni zbor je vodil predsednik podzveze iz Karlova Foscio. Občnega zbora se namreč niso udeležili predsednik, podpredsednik in tajnik zveze, kar je zelo slabo vplivalo na razpoloženje članstva vseh zagrebških klubov, ki o sporih v zvezi sploh niso bili obveščeni. Glavna točka dnevnega reda je bila sprememba pravil. Sprejete so bile sledeče spremembe: Za prenos sedeža Zveze je odslej potrebna dve tretjinska večina prisotnih delegatov. Proti temu predlogu so bili zastopniki treh opozicijskih podvez (Ljubljana, Maribor in Belgrad), ki so smatrala, da se s tem onemogoča vsak vpliv klubov izven sedeža zveze na delo uprave.

Proti predlogu uprave, da bi se imeli odslej izročati vsi dohodki klubov in podvez zvezi, da jih ta razdeljuje (čudni hrvaški centralizem!), je nastopilo več govornikov zelo ostro in so se morali Zagrebčani končno zadovoljiti samo z dohodki od ministrstva za telesno vzgojo naroda in jugoslovanskega olimpijskega odbora. Članarina se bo morala plačevati odslej že do 31. decembra za leto naprej in znaša 50 din. Predlog slovenskih delegatov, da more ostati član samo oni klub, ki priredi vsako leto eno dirko ali nastopi vsaj s tremi verificiranimi vozači, od zagrebške večine ni bil sprejet. Redni letni občni zbor se mora odslej sklicati vsako leto do 31. januarja. Delegati hrvaških klubov so odklonili predlog tajnega glasanja na občnih zborih ter se bo odslej glasovalo javno. Najhujša debata se je razvila pri § 19 pravil. Nova pravila namreč predpisujejo, da se izvoli upravni odbor za triletno dobo. Temu predlogu so spet nasprotovali slovenski in belgrajski delegati, ki so zahtevali, naj ostane ta paragraf nespremenjen in se vsako leto voli nova uprava, ker edinole na ta način je možna kontrola dela uprave. Sprejet je bil prvi predlog z 32 protiva glasovom, 9 glasovnic pa je bilo praznih. Proti temu sta protestirala slovenska delegata, ki nista več sodelovala na občnem zboru. Sprejete so bile še sledeče spremembe: Upravni odbor zveze se zmanjša na 11 odbornikov, ki pa morajo biti vsi pri sedežu zveze (v Zagrebu). Predsedniki podvez imajo v odboru pravico glasovanja. Podzveze se morejo odslej ustanavljati le tam, kjer obstaja že najmanj šest klubov. Občni zbor je bil zaključen ob 2 popoldne ob soglasnosti vseh hrvaških delegatov.

Zagreb, 30. okt. b. Danes je skušal na tukajšnjem srednješkolem igrišču slovenski atlet, član zagrebškega kluba Concordia zrušiti državni rekord na 1500 m, ki ga ima Goršek (Primorje) s 4:02,2. Poskus se mu zaradi hladnega vremena ni posrečil in je dosegel 4:06,2.

Ljubljana

Dne 29. oktobra ob 8 jutraj je umrl v Novem Vodmatu, Ribniška ulica, upokojeni železničar, gospod Matevž Zupančič. Pogreb pokojnika bo v ponedeljek ob pol 3 popoldne na pokopališču k Sv. Križu.

Pevski zbor Glasbene Matice ima danes orkestralno skušnjo ob 18.45 v operi in ne kot preje javljeno ob 20.

Srebrna emajlirana zapetnica je bila izgubljena. Ker je drag spomin, se najditej lepo naproša, da jo izroči proti nagradi v Kernikovih ulici št. 7, prvo nadstropje, levo.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo, da je Vsemogočni poklical danes k Sebi našega predobrega soproga, očeta in starega očeta

Ivana Vidica

bivšega čevljarskega mojstra, posestnika in trgovca

po dolgi, mučni boleznii, večkrat previdenega s svetimi zakramenti, v starosti 80 let. Pogreb nepozabnega rajnega bo v ponedeljek, dne 31. oktobra ob pol petih popoldne v Ljubnem na Gorenjskem.

Ljubno, dne 30. oktobra 1938.

Žalujoci:

Ana, soproga; Janko, Anton, Joško, Marija, Frančiška, Angela, Jula, otroci in ostalo sorodstvo.

Globoko užalostični sporočamo sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš iskreno ljubljani soprog, očka, stari očka, brat, tast in stric, gospod

Matevž Zupančič

železničar v pokoju in hišni posestnik

danes, 29. oktobra, po dolgi in mučni boleznii mirno in Bogu vdano umrl. Pogreb dragega pokojnika bo v ponedeljek, 31. oktobra, ob pol treh popoldne iz hiše žalosti, Ribniška ulica 10, na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 29. oktobra 1938.

Žalujoci: Helena, soproga; Jože, sin; Mara, hči; Lojzka, snah. Metka, Špelca in Oli, vnučki — in ostalo sorodstvo